

Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό
Τόμος 13 (1), 101 – 114
Δημοσιεύτηκε: Ιούλιος 2015

Inquiries in Sport & Physical Education
Volume 13 (1), 101 - 114
Released: July 2015

www.pe.uth.gr/emag

ISSN 1790-3041

Evaluation of the Content of Physical Education Teacher's School Book of Fifth and Sixth Grades of Primary School by Teachers

Rodanthi Spetsotaki, Konstantinos Mountakis, & Pantelis Konstantinakos.
University of Peloponnese, Department of Sport Management, Sparta, Hellas

Abstract

The purpose of this study was to evaluate the content of the Physical Education (PE) teacher's school book of the E and F grades of primary school, by the PE teachers themselves. The tool of collecting the data was a specially designed questionnaire, which was anonymous and distributed by post. The sample consisted of 322 PE teachers from 322 schools of all over the country. 137 of those sent back the filled questionnaires. Descriptive statistics was used along with, Pearson's correlation coefficient, t-test, Analysis of Variance (ANOVA) and Tukey Post-Hoc Test, by $p < .05$ in order to analyze the data. The results showed a positive evaluation of the content of the teacher's school book from PE teachers (mean = 3.06) with statistically significant differences at: a) PE teachers with second degree studies (score = 3.56) or postgraduate studies (score = 3.52) than PE teachers with basic degree studies (score = 2.98) at $p = 0.001$, b) the geographical area of the school with PE teachers in rural areas having a higher value (score = 3.33) than PE teachers in suburban areas (score = 2.9) at $p = 0.029$ and c) men PE teachers (score = 3.16) than women (score = 2.91) at $p = 0.032$, while there were no differences on age, experience and in - service training of PE teachers. In conclusion, PE teacher's evaluated positively the content of the Physical Education (PE) teacher's school book of E and F grades. More positive assessment was given by: a) PE teachers with second degree or postgraduate studies, b) PE teachers in rural areas and c) men PE teachers.

Keywords: *evaluation, physical education, teacher's school book, content, PE teachers*

Η Αξιολόγηση του Περιεχομένου του Βιβλίου Φυσικής Αγωγής του Εκπαιδευτικού των Ε' και Στ' τάξεων του Δημοτικού Σχολείου από τους Διδάσκοντες

Ροδάνθη Σπετσωτάκη, Κωνσταντίνος Μουντάκης, & Παντελής Κωνσταντινάκος.
Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Οργάνωσης και Διαχείρισης Αθλητισμού, Σπάρτη

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να αξιολογηθεί το περιεχόμενο, του βιβλίου Φυσικής Αγωγής (ΦΑ) του εκπαιδευτικού των Ε' και Στ' τάξεων του Δημοτικού Σχολείου, από τους ίδιους τους διδάσκοντες. Ως εργαλείο μέτρησης χρησιμοποιήθηκε ειδικά σχεδιασμένο ερωτηματολόγιο σε πενταβάθμια κλίμακα τύπου Likert. Το ερωτηματολόγιο ήταν ανώνυμο και διανεμήθηκαν με τη μέθοδο της ταχυδρόμησης. Το δείγμα αποτέλεσαν 322 διδάσκοντες εκπαιδευτικοί ΦΑ από 322 δημοτικά σχολεία της χώρας (10% σχολικών μονάδων 6/θέσιων και άνω) που είχε απευθυνθεί η έρευνα. Από αυτούς απάντησαν οι 137. Για την επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν, ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson (r), η ανάλυση t -test και η Ανάλυση Διακύμανσης (ANOVA) χρησιμοποιώντας τον έλεγχο Tukey Post -Hoc Test, με στατιστική σημαντικότητα το επίπεδο 0.05. Τα αποτελέσματα έδειξαν θετική αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου του εκπαιδευτικού από τους διδάσκοντες ($M_T=3.06$) με στατιστικά σημαντικές διαφορές: α) στους εκπαιδευτικούς ΦΑ με δεύτερο πτυχίο (σκόρ= 3.56) ή μεταπτυχιακές σπουδές (σκόρ= 3.52) σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς ΦΑ με βασικό πτυχίο (σκόρ= 2.98) σε $p=0.001$ β) στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου με τους διδάσκοντες εκπαιδευτικούς ΦΑ των αγροτικών περιοχών να έχουν υψηλότερη τιμή (σκόρ= 3.33) από τους διδάσκοντες των ημιαστικών (σκόρ= 2.9) σε $p=0.029$ και γ) στους άντρες εκπαιδευτικούς ΦΑ (σκόρ=3.16) σε σχέση με τις γυναίκες (σκόρ=2.91) σε $p=0.032$, ενώ δεν υπήρξαν διαφορές ως προς την ηλικία, την προϋπηρεσία και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ΦΑ. Συμπερασματικά φάνηκε ότι οι εκπαιδευτικοί ΦΑ αξιολογούν θετικά το περιεχόμενο του βιβλίου ΦΑ των Ε' και Στ' τάξεων του εκπαιδευτικού με θετικότερη αξιολόγηση από: α) τους διδάσκοντες εκπαιδευτικούς ΦΑ με δεύτερο πτυχίο ή μεταπτυχιακές σπουδές, β) τους διδάσκοντες στις αγροτικές περιοχές και γ) τους άντρες διδάσκοντες.

Λέξεις κλειδιά: *αξιολόγηση, σχολικό βιβλίο φυσικής αγωγής εκπαιδευτικού, περιεχόμενο σχολικού βιβλίου, εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής*

Εισαγωγή

Οι σχολικές γνώσεις ήταν ανέκαθεν το οργανικό όχημα, ως μέσο αλλά και ως περιεχόμενο, για τη διαμόρφωση, τη συγκρότηση και τη συνοχή της κοινωνίας. Οι γνώσεις αυτές είναι τα συστατικά της εκπαιδευτικής διεργασίας με βάση τις διάφορες μορφές εκπαιδευτικού υλικού, όπως το σχολικό βιβλίο, το εκπαιδευτικό λογισμικό ή άλλο οπτικοακουστικό υλικό (Ο.ΕΠ.ΕΚ. 2008). Διεθνώς αλλά και στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια έχει επικρατήσει ο όρος σχολικό εγχειρίδιο ή σχολικό βιβλίο που περιλαμβάνει κυρίως: α) το βιβλίο για το μαθητή, β) το βιβλίο εργασίας του μαθητή και γ) το βιβλίο του εκπαιδευτικού (Ξωχέλλης, 2005, & Ο.ΕΠ.ΕΚ., 2008).

Στην εκπαιδευτική διαδικασία η διδασκαλία και η μάθηση κυριαρχείται από προσεγγίσεις που στηρίζονται κυρίως στο σχολικό βιβλίο και αυτό ισχύει για όλα τα μαθήματα τόσο των θεωρητικών όσο και των θετικών επιστημών (Tobin, 1990). Το σχολικό βιβλίο αποτελεί ακόμη και σήμερα το κύριο διδακτικό υλικό μέσα από το οποίο διενεργείται η μάθηση, ως το πλέον σημαντικό μέσο διδασκαλίας διεθνώς (Μπονίδης, 2004). Είναι εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας, αποτελώντας αναμφίβολα δομικό στοιχείο τους από το δημοτικό μέχρι το πανεπιστήμιο και καθορίζει αποφασιστικά κυρίως στην ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα, το περιεχόμενο της σχολικής γνώσης, τις διδακτικές δραστηριότητες που αναπτύσσει ο εκπαιδευτικός και τις μαθησιακές δραστηριότητες που αναπτύσσουν οι μαθητές/τριες (Ματσαγγούρας 2006; Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009). Ο διδάσκων επιχειρεί μέσω αυτού να μεταδώσει γνώσεις και δεξιότητες κουβαλώντας την εκπαιδευτική παράδοση, που θεωρεί το σχολικό βιβλίο πηγή γνώσεων, οι οποίες πρέπει να μεταφερθούν στο νου των μαθητών αποτελώντας παράλληλα το κυρίαρχο μέσο διδασκαλίας για τους περισσότερους εκπαιδευτικούς (Καψάλης & Χαραλάμπους, 1995; Μπονίδης, 2004).

Ο κεντρικός ρόλος του σχολικού βιβλίου έχει επισημανθεί και από διάφορες έρευνες με αντικείμενο τα σχολικά εγχειρίδια και τη χρήση τους στη σχολική τάξη. Η σημασία του σχολικού εγχειριδίου βρίσκεται διαχρονικά στο επίκεντρο των συζητήσεων σχετικά με το πόσο τελικά βοηθά στην επιτυχή διεξαγωγή της διδακτικής πράξης (Fritzsche, 1992). Ο εκπαιδευτικός σχεδιάζει τη διδασκαλία του βάση του σχολικού βιβλίου αφού αυτό αποτελεί κύριο βοηθητικό μέσο λόγω της «αυθεντίας» του περιεχομένου του. Θεωρείται έγκυρο και αξιόπιστο δεδομένου ότι έχει την έγκριση της πολιτείας, βρίσκεται πάντα στη διάθεση του μαθητή ενώ ταυτόχρονα μέσω αυτού παρακολουθεί την πορεία της διδασκαλίας του (Bauer, 1995; Μπονίδης, 2004). Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι το μεγαλύτερο μέρος της διδακτικής ώρας αφιερώνεται στην ενασχόληση των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών με το σχολικό εγχειρίδιο. Σε πολλές χώρες οι μαθητές/τριες εργάζονται με βάση το σχολικό εγχειρίδιο περίπου κατά το 60% του χρόνου διδασκαλίας (Mikk, 2000) καθώς επίσης το 70% των δραστηριοτήτων γίνεται βάση του σχολικού βιβλίου (Καψάλης & Χαραλάμπους, 1995). Σύμφωνα με τον Πυργιωτάκη (2008), τα σχολικά εγχειρίδια έχουν μεγάλη σημασία και εφόσον καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τη σχολική εργασία, χρήζουν ιδιαίτερης μελέτης και προσοχής. Θεωρείται το κυρίαρχο μέσο επίτευξης των σκοπών της εκπαίδευσης (Μπονίδης, 2004, Φλουρή, 1992), καθώς διαμεσολαβεί ανάμεσα στην επιστήμη και στη σχολική πραγματικότητα (Καψάλης & Χαραλάμπους, 2008). Η ιδιαίτερη αξία του σχετίζεται και με το γεγονός ότι προσφέρεται δωρεάν σε όλους τους μαθητές/τριες υπηρετώντας την ιδέα της δημοκρατικής αντιμετώπισης της εκπαίδευσης (Κουλαϊδής, Δημόπουλος, Σκλαβενίτη, & Χρησιτίδου, 2001). Κατά μία άλλη άποψη βέβαια τα σχολικά βιβλία στην καλύτερη εκδοχή τους, είναι μια συλλογή χαμένων ευκαιριών (Roseman, 2000).

Παράλληλα τα σχολικά εγχειρίδια υλοποιούν το περιεχόμενο των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών (Α.Π.Σ.) και μέσα από συγκεκριμένες διαδικασίες πραγματώνουν τους σκοπούς της εκπαίδευσης, όπως τους θέτουν οι οργανωτές της (Κουλαϊδής, και συν., 2001). Στην πράξη αντικαθιστούν το ίδιο το αναλυτικό πρόγραμμα (Ματσαγγούρας, 2006), ενώ ο εκπαιδευτικός είναι εκείνος που έχει τον τελικό λόγο όσον αφορά στη χρήση τους μέσα στη σχολική τάξη αποτελώντας το μέσο μετάδοσης ιδεολογίας, παράδοσης, αξιών και πολιτισμού. Η ανάπτυξη των σχολικών εγχειριδίων είναι αλληλένδετη με τη διαδικασία ανάπτυξης του Α.Π.Σ. του μαθήματος που αφορά, και ειδικότερα αντιστοιχεί στα τέσσερα δομικά στοιχεία του, δηλαδή στους στόχους μάθησης, στα περιεχόμενα διδασκαλίας (διδακτέα ύλη), στις διδακτικές μεθόδους καθώς και στους τρόπους αξιολόγησης των μαθητών/τριών (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009). Όμως το σχολικό εγχειρίδιο δεν κατασκευάζει απλά τη σχολική εκδοχή της σχολικής γνώσης αλλά διαμορφώνει και τον αναγνώστη μαθητή (Κουλαϊδής, και συν., 2001) ενώ παράλληλα, εξασφαλίζει την επικοινωνία και την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μέσα στην τάξη (Ματσαγγούρας, 2006). Όπως αναφέρεται από το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας (2006), τα σχολικά εγχειρίδια κατασκευάζουν και νοσηματοδοτούν την πραγματικότητα και ως εκ τούτου μπορεί να παίζουν άμεσο ρόλο στη διαμόρφωση αντιλήψεων, στερεοτύπων και προκαταλήψεων.

Αν και έχουν περάσει πολλά χρόνια από τότε που οι Verhave και Sherman (1967) έλεγαν ότι το πεδίο της ανάλυσης των σχολικών βιβλίων ήταν ελάχιστα ανεπτυγμένο και ανώριμο, ακόμη και σήμερα απουσιάζει

ζει κάποιο επίπεδο συστηματικότητας στη μελέτη και ανάλυσή τους. Το πεδίο είναι σε μεγάλο βαθμό ανεξερεύνητο και ασφαλώς το νόημα, η χρήση και η αξία των σχολικών βιβλίων έχουν σήμερα διαφορετικό νόημα (Μπονίδης, 2004). Η επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας δείχνει ότι οι ερευνητές δεν χρησιμοποιούν ενιαία κριτήρια, στην αξιολόγηση των σχολικών βιβλίων, γεγονός που αντανακλά τις διαφορετικές τάσεις και αντιλήψεις στο χώρο της εκπαίδευσης (Fritzche, 1992). Αναδεικνύεται επίσης ότι δεν υπάρχει στέρεο θεωρητικό πλαίσιο ούτε ένα σύνολο αξιόπιστων μεθόδων και εργαλείων για τη μέτρηση και αξιολόγηση των διερευνήσεων στο πεδίο της έρευνας στα σχολικά βιβλία (Weinbrenner, 1992).

Αναφορικά με την έρευνα της αξιολόγησης των σχολικών βιβλίων, αφετηρία της αποτέλεσε η διαπίστωση ότι το σχολικό βιβλίο συνιστά ένα από τα μέσα μετάδοσης της γνώσης που χρησιμοποιούνται από τους μαθητές/τριες και τους εκπαιδευτικούς εντός και εκτός σχολείου και η πεποίθηση ότι αυτό επιδρά στους αποδέκτες του –μέσω των λειτουργιών που ασκεί, σε γνωστικό, συναισθηματικό και κανονιστικό επίπεδο, καθώς επίσης και η θεώρησή του, κυρίως από τη δεκαετία του 1970 και εξής, ως μέσου πολιτικού, πληροφοριακού και παιδαγωγικού αλλά και ως προϊόντος και παράγοντα κοινωνικών διαδικασιών (Μπονίδης 2004). Ο Richaudeau (1979), προτείνει τέσσερις βασικούς άξονες ανάλυσης των σχολικών εγχειριδίων:

1. Ως προς το περιεχόμενο, με έμφαση στις κοινωνικές, πολιτιστικές, ιδεολογικές, επιστημονικές και παιδαγωγικές διαστάσεις τους.
2. Ως προς τον τρόπο επικοινωνίας του περιεχομένου στον/στην αναγνώστη/τρια (επικοινωνιακές έννοιες, μορφές του μηνύματος, αναγνωσιμότητα, πυκνότητα).
3. Ως προς τη μέθοδο χρήσης, την οργάνωση του περιεχομένου και την προσαρμοστικότητα στις ανάγκες.
4. Ως προς την υλική τους υπόσταση (ανθεκτικότητα, εύκολη χρήση, κόστος) (Ο.ΕΠ.ΕΚ., 2008).

Ο Ringel (2000), μέσα από την εμπειρία του να παράγει ένα Εγχειρίδιο Έρευνας και Αναθεώρησης σχολικών βιβλίων, επεσήμανε την πολυπλοκότητα της έρευνας στα σχολικά βιβλία και της ανάγκης οι ερευνητές να εξετάσουν όλα τα ενδεχόμενα στην προετοιμασία τους για τη διενέργεια μιας τέτοιας μελέτης. Δυο παράγοντες πρότεινε ως σημαντικούς. Ο πρώτος αναφέρεται στις παιδαγωγικές συνέπειες του βιβλίου, δηλαδή, πώς χρησιμοποιείται από τους εκπαιδευτικούς και γίνεται αποδεκτό από τους μαθητές/τριες. Ο δεύτερος αναφέρεται στο ίδιο το περιεχόμενο του βιβλίου, δηλαδή, τι περιλαμβάνεται στο βιβλίο, τι παραλείπεται και γιατί. Σε ποιον από τους δυο παράγοντες στους οποίους η κάθε μελέτη επιλέγει να επικεντρωθεί σχετίζεται με το σκοπό της κάθε έρευνας, ενώ μεγάλης σημασίας θεωρείται η μεθοδολογική προσέγγιση και οι κατηγορίες ανάλυσης που θα επιλεγούν.

Ο Παπαρηγορίου (2005) καταθέτει ως άξονες αξιολόγησης των εγχειριδίων του μαθητή/τριας, το περιεχόμενο, τη δομή και οργάνωση, την παιδαγωγική και διδακτική καταλληλότητα, την αισθητική του εικαστικού μέρους και τεχνική αρτιότητα. Στη σύγχρονη βιβλιογραφία τονίζεται η ανάγκη εφαρμογής της διαθεματικότητας και διεπιστημονικότητας στην προσέγγιση της γνώσης και επομένως στη διδασκαλία και στο περιεχόμενο των σχολικών εγχειριδίων (Αργυροπούλου, 2004).

Η ελληνική έρευνα σχολικών βιβλίων έχει ασχοληθεί κυρίως με το περιεχόμενο των βιβλίων θεωρητικών μαθημάτων και έχει παραμελήσει άλλα βιβλία καθώς και τις επιμέρους διαστάσεις του περιεχομένου των βιβλίων, συνεπώς θα μπορούσε να παρατηρήσει κανείς ότι η έρευνα των σχολικών βιβλίων στην Ελλάδα διανύει την προδρομική φάση της, παρά τη σημαντική παραγωγή των τελευταίων χρόνων (Μπονίδης 2004). Δίνεται έμφαση στην αξιολόγηση του περιεχομένου τους (Σαλβαράς, 2001; Φλουρής, 1992) καθώς εκτιμάται πως το περιεχόμενο των σχολικών βιβλίων εκτός των άλλων επιδρά καθοριστικά στη διαμόρφωση των στάσεων, των αντιλήψεων και αξιών (Johnsen, 1993; Mikk 2000), αλλά και των στερεοτυπικών αντιλήψεων για το ρόλο του φύλου των μαθητών/τριών (Ο.ΕΠ.Ε.Κ., 2008). Μέχρι τώρα έχουν αξιολογηθεί από το Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών και Μελετών (Ι.Π.Ε.Μ.) του Υπουργείου Παιδείας τα βιβλία, Γλώσσα, Μαθηματικά, Μελέτη Περιβάλλοντος, Ιστορία, Φυσική και Γεωγραφία (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009) ενώ για την αξιολόγηση των βιβλίων ΦΑ η οποιαδήποτε έρευνα είναι σχεδόν ανύπαρκτη. Για την αξιολόγηση του περιεχομένου των βιβλίων λαμβάνονται υπόψη οι επιμέρους παράμετροι που σύμφωνα με τη σύγχρονη βιβλιογραφία αφορούν στην αισθητική αρτιότητα του βιβλίου, στην επιστημονική εγκυρότητα του περιεχομένου του, στη διδακτική του επάρκεια, στη διαθεματικότητα που το χαρακτηρίζει (Ματσαγγούρας, 2006), καθώς και στη σχέση του με το αναλυτικό πρόγραμμα και τη δυνατότητα εφαρμογής του (Ο.ΕΠ.Ε.Κ., 2008).

Σχολικά βιβλία Φυσικής Αγωγής για την Α/θμια Εκπαίδευση

Στα πλαίσια της εισαγωγής στην ελληνική δημόσια εκπαίδευση των νέων σχολικών εγχειριδίων, των οποίων η συγγραφή έγινε με βάση το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και τα αντίστοιχα Α.Π.Σ., το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο τα σχολικά έτη 2006-2009 ετοίμασε και προώθησε στα

σχολεία γύρω στους 400 τίτλους σχολικών βιβλίων και ποικίλου υποστηρικτικού υλικού (χάρτες, λεξικά, εκπαιδευτικά λογισμικά) (ΦΕΚ 304/13-3-2003). Ο Τομέας ΦΑ του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ανέλαβε τη δημιουργία των Α.Π.Σ. και Δ.ΕΠ.Π.Σ., της Ολυμπιακής Παιδείας και της ΦΑ (Μουντάκης, 2006). Συγκεκριμένα, εκδόθηκαν έξι βιβλία ΦΑ στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τέσσερα στη Δευτεροβάθμια, τόσο για το μαθητή όσο και για το διδάσκοντα, σύμφωνα με το Α.Π.Σ. ανά βαθμίδα, λαμβάνοντας υπόψη τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του μαθήματος αλλά και το ηλικιακό επίπεδο των μαθητών/τριών. Η συγγραφή αυτών των σχολικών εγχειριδίων ΦΑ αποτελεί μοναδικό εγχείρημα (υπήρξε για πρώτη φορά στην Ελλάδα συγγραφή βιβλίου ΦΑ για το μαθητή/τρια) δεδομένου ότι οι μόνες υποστηρικτικές δομές σχετικές με τη ΦΑ ήταν παλαιότερα μόνο διάφορες μορφές επιμόρφωσης (Λάμπρου, Μπουρνέλλη, Μανασής, & Μουντάκης, 2013). Παράλληλα, τα μόνα βοηθήματα για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση αφορούσαν μόνο στον εκπαιδευτικό και συγκεκριμένα, το βιβλίο «Αναλυτικό Πρόγραμμα και Οδηγίες για τη Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής του Δημοτικού Σχολείου» που εκδόθηκε το 1988 από το ΥΠ.Ε.Π.Θ. για την κάλυψη των αναγκών των εκπαιδευτικών ΦΑ και το βιβλίο «Η Φυσική Αγωγή στο Δημοτικό Σχολείο. Βιβλίο για το διδάσκοντα» που εκδόθηκε το 1997 από τον Ο.Ε.Δ.Β.

Το βιβλίο του εκπαιδευτικού «Φυσική Αγωγή Ε' και Στ' Δημοτικού» με το οποίο ασχολείται η παρούσα μελέτη, αφορά στη διδασκαλία της ΦΑ μόνο για την Ε' και Στ' τάξη και αποτελεί την πρώτη εξειδικευμένη υποστηρικτική δομή του Υπουργείου Παιδείας για το διδάσκοντα στις συγκεκριμένες τάξεις. Το βιβλίο είναι χωρισμένο σε τέσσερα κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρει τις γενικές οδηγίες για τη διδασκαλία της ΦΑ που αφορούν στο σκοπό και στο περιεχόμενο της ΦΑ, στις προσεγγίσεις στη διδασκαλία, σε θέματα διδακτικής, σε ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και σε θέματα προγραμματισμού. Το δεύτερο κεφάλαιο θέτει τις οδηγίες για τη διδασκαλία των αντικειμένων της ΦΑ, καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο, χειροσφαίριση, γυμναστική, κλασικό αθλητισμό και ελληνικούς παραδοσιακούς χορούς. Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται στην αξιολόγηση του μαθητή, στον ορισμό, στις λειτουργίες και στη φιλοσοφία της αξιολόγησης, καθώς και σε προτάσεις αξιολόγησης μαθητών στα αντικείμενα της ΦΑ, των φυσικών ικανοτήτων και της συμπεριφοράς τους. Τέλος το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στον εκπαιδευτικό ΦΑ, στα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής διδασκαλίας, στα στάδια ανάπτυξης και στις προτεραιότητες του εκπαιδευτικού ΦΑ (Διγγελίδης, Θεοδωράκης, Ζέτου, & Δήμας, 2006).

Τα σχολικά βιβλία γράφτηκαν σύμφωνα με τις οδηγίες του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που περιγράφονται στο ΔΕΠΣ της ΦΑ (ΦΕΚ 304/13-3-2003).

Σκοπός της έρευνας

Σκοπός της έρευνας ήταν να αξιολογηθεί το περιεχόμενο του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου από τους ίδιους τους διδάσκοντες.

Τα κριτήρια μέσω των οποίων εξητείτο η αξιολόγηση του βιβλίου ήταν: α) Εάν το βιβλίο είναι αισθητικά άρτιο, β) Εάν το βιβλίο είναι επιστημονικά έγκυρο, γ) Εάν το βιβλίο είναι διδακτικά επαρκές, δ) Εάν το βιβλίο προάγει τη διαθεματικότητα, ε) Εάν το βιβλίο είναι συνολικά εφαρμόσιμο. Τα κριτήρια αυτά τέθηκαν μετά από τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας (Αργυροπούλου, 2004; Ματσαγγούρας, 2006; Ο.Ε.Π.Ε.Κ, 2008; Παπαρηγορίου, 2005; Σαλβαράς, 2001, & Φλουρής, 1992). Με βάση αυτά τα κριτήρια δημιουργήθηκαν οι παρακάτω μηδενικές υποθέσεις.

Μηδενικές υποθέσεις (H₀)

1. H₁: Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε σχολεία που βρίσκονται σε διαφορετική γεωγραφική περιοχή, (αστική, ημιαστική, αγροτική) σχετικά με την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης Δημοτικού.
2. H₂: Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σχέση με το φύλο των εκπαιδευτικών και στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης Δημοτικού.
3. H₃: Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σχέση με την ηλικία των εκπαιδευτικών και στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης Δημοτικού.
4. H₄: Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σχέση με τις σπουδές των εκπαιδευτικών (βασικό πτυχίο, δεύτερο πτυχίο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό) και στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης Δημοτικού.
5. H₅: Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σχέση με τα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών και στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης Δημοτικού.
6. H₆: Δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάλογα με την επιμόρφωση που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί ΦΑ για το βιβλίο ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης και στην αξιολόγηση του περιεχομένου του.

Οι εναλλακτικές υποθέσεις σε όλες τις παραπάνω είναι ότι θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές.

Μεθοδολογία

Για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας, ως εργαλείο συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο. Ακολουθήθηκε η σχεδίαση πρότυπων φύλλων ερωτηματολογίου ακολουθώντας τις επιστημονικές προϋποθέσεις για την κατασκευή και συστηματική συλλογή ποσοτικών δεδομένων (Καραγιώργος, 2002; & Thomas, & Nelson, 2003) προκειμένου να ανταποκρίνεται στον καθορισμένο σκοπό της έρευνας, στον έλεγχο της ποσότητας των πληροφοριών που προσφέρονται αλλά και στην εγκυρότητα, αξιοπιστία και ευχρηστία του ως εργαλείο έρευνας (Βαφειάδης, 2003; Καραγιώργος, 2002; Thomas, & Nelson, 2003). Το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε σύμφωνα με το είδος και το πλήθος των απαιτούμενων πληροφοριών (παραμέτρων - μεταβλητών) (Καμπίτσης, 2004; Καμπίτσης & Χαραχούσου, 1999; Παρασκευόπουλος, 1993β; Σταύρου, 2003), προκειμένου να διερευνηθεί και να αξιολογηθεί το βιβλίο ΦΑ του εκπαιδευτικού των Ε' και Στ' τάξεων του Δημοτικού, ως προς το περιεχόμενό του, από τους ίδιους τους διδάσκοντες εκπαιδευτικούς, σύμφωνα με την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών στόχων του αναλυτικού προγράμματος σπουδών (Μουντάκης, 1993).

Η υλοποίηση της έρευνας είχε την άδεια του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του Υπουργείου Παιδείας, ως αρμόδιου φορέα ενώ συντάχτηκαν σχετικές συνοδευτικές επιστολές για ενημέρωση των εμπλεκόμενων (Διευθυντών - εκπαιδευτικών) κατά τη διαδικασία της έρευνας, που διασφάλιζαν το επιστημονικό απόρρητο (Καμπίτσης, 2004; Thomas & Nelson, 2003). Επίσης είχε προηγηθεί πιλοτική εφαρμογή για την αξιολόγηση του ερωτηματολογίου.

Η επιλογή του δείγματος βασίστηκε στην στρωσιγενή αναλογική δειγματοληψία. Λήφθηκε αναλογική ποσόστωση ως προς το γενικό - συνολικό πληθυσμό, για κάθε στρώμα - ομάδα του δείγματος. Επιδιώχθηκε η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συγκέντρωση ικανού μεγέθους δείγματος, ώστε να ικανοποιείται και να διασφαλίζεται τόσο η αξιοπιστία της μεθόδου (σφάλμα μεροληψίας), όσο και η στατιστική ανάλυση (τυπικό σφάλμα) (Καμπίτσης, 2004; Παρασκευόπουλος, 1993β).

Το δείγμα αποτέλεσαν 322 σχολικές μονάδες της Επικράτειας, το 10% του συνολικού πληθυσμού 6/θέσιων και άνω σχολικών μονάδων (Γενική Γραμματεία Ε.Σ.Υ.Ε., 2009). Ο αντίστοιχος αριθμός (322) Εκπαιδευτικών ΦΑ που δίδασκαν το μάθημα ΦΑ στις Ε' και Στ' τάξεις αποτέλεσαν το αρχικό δείγμα των εκπαιδευτικών ΦΑ. Η επιλογή έγινε στην τύχη από τα διάφορα στρώματα. Τα σχολεία από 6/θέσια και άνω, επιλέχτηκαν στην τύχη (χρήση τυχαίων αριθμών από ειδικούς πίνακες τυχαίων αριθμών) από τα διάφορα στρώματα, από τους διάφορους νομούς τηρουμένων των αναλογιών των σχολείων ανά νομό. Οι αναλογίες των διαφόρων στρωμάτων στο δείγμα ήταν ίδιες με τις αναλογίες των στρωμάτων στον πληθυσμό. Οι Περιφερειακές Ενότητες και αναλυτικά οι σχολικές μονάδες στις οποίες πραγματοποιήθηκε η έρευνα φαίνονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Περιφερειακές Ενότητες της χώρας, σύνολο σχολικών μονάδων 6/θέσιων και άνω, δείγμα σχολικών μονάδων ανά Περιφερειακή Ενότητα και σχολικές μονάδες που ανταποκρίθηκαν στην έρευνα

Περιφερειακές Ενότητες Ελλάδας	Σύνολο Σχολικών Μονάδων 6/θέσιων και άνω	% ποσοστό	Δείγμα Σχολικών Μονάδων	Αριθμός σχολικών μονάδων που ανταποκρίθηκαν	Ποσοστό σχολικών μονάδων που ανταποκρίθηκαν
Ανατ. Μακεδονία και Θράκη	192	5.95%	19	8	42%
Κεντρική Μακεδονία	594	18.4%	59	27	46%
Δυτική Μακεδονία	104	3.22%	10	7	70%
Ήπειρος	112	3.47 %	11	6	55%
Θεσσαλία	224	6.94%	22	11	50%
Ιόνιοι Νήσοι	76	2.35%	7	6	86%
Δυτική Ελλάς	249	7.72%	25	10	40%
Στερεά Ελλάς	140	4.34%	14	9	60%
Πελοπόννησος	179	5.55%	18	10	59%
Αττική	964	29.89%	96	36	38%
Βόρειο Αιγαίο	86	2.6%	9	7	78%
Νότιο Αιγαίο	113	3.5%	11	8	73%
Κρήτη	212	6.57%	21	18	86%
Σύνολο	3225	100%	322	137	51%

Μέθοδος διανομής ερωτηματολογίων

Τα ερωτηματολόγια διανεμήθηκαν με τη μέθοδο της ταχυδρόμησης και ήταν ανώνυμα. Ταχυδρομήθηκαν συνολικά 322 φάκελοι στις αντίστοιχες σχολικές μονάδες οι οποίοι περιείχαν: α) Φωτοαντίγραφο της άδειας εκπόνησης της έρευνας από τον αρμόδιο φορέα του Υπουργείου Παιδείας (τέως Παιδαγωγικό Ινστιτούτο), β) Ενημερωτικό έγγραφο προς το Διευθυντή της σχολικής μονάδας, γ) Ερωτηματολόγιο για τον/την εκπαιδευτικό του σχολείου. Επιστράφηκαν και τελικά επεξεργάστηκαν 137 ερωτηματολόγια εκπαιδευτικών Φ.Α.

Περιγραφή δημογραφικών χαρακτηριστικών

Το πρώτο από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά αφορούσε στη γεωγραφική περιοχή που βρίσκεται το σχολείο που διδάσκουν οι εκπαιδευτικοί. Το 58% των σχολείων της έρευνας προέρχονται από αστική περιοχή (πόλεις) 79 σχολεία, το 20% από ημιαστική (κωμοπόλεις) 27 σχολεία, ενώ το 22% από αγροτική (χωριά) 31 σχολεία. Όσον αφορά στο φύλο των εκπαιδευτικών, το 60% των ερωτώμενων ήταν άντρες (82 άντρες) και το 40% ήταν γυναίκες (55 γυναίκες). Το 24% των ερωτώμενων εκπαιδευτικών Φ.Α ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα των 31-40 ετών (33 εκπαιδευτικοί) ενώ στην ηλικιακή ομάδα των 41-50 ετών ήταν η πλειοψηφία των ερωτώμενων δηλαδή το 71% (97 άτομα). Το 5% ανήκαν στην ηλικιακή ομάδα των 51 ετών και άνω. Όσον αφορά στις σπουδές των διδασκόντων εκπαιδευτικών Φ.Α, το 42% των ερωτώμενων δεν έχει κάνει άλλες σπουδές πέρα από το βασικό πτυχίο Τ.Ε.Φ.Α.Α. ή Ε.Α.Σ.Α., ενώ έχουν συμμετάσχει στα επιμορφωτικά προγράμματα των Π.Ε.Κ. και Σ.Ε.Λ.Μ.Ε., το 39% και 1% του δείγματος αντίστοιχα. Επίσης το 7% των ερωτώμενων έχει αποκτήσει δεύτερο πτυχίο, ενώ το 9% έχει προχωρήσει σε μεταπτυχιακές σπουδές και το 2% έχει αποκτήσει και διδακτορικό τίτλο σπουδών. Σχετικά με τα χρόνια προϋπηρεσίας των ερωτώμενων εκπαιδευτικών Φ.Α, το 33% έχει 6-10 χρόνια, το 23% έχει 16-20 χρόνια, και το 19% έχει από 11-15 χρόνια προϋπηρεσίας, ενώ το 13% έχει πάνω από 21 χρόνια και το 12% λιγότερη των 5 χρόνων. Επίσης όσον αφορά στην επιμόρφωση που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί Φ.Α για το βιβλίο του εκπαιδευτικού, το 49% των ερωτώμενων δεν είχε δεχτεί καθόλου επιμόρφωση, το 11% είχε δεχτεί πάνω από 10 ώρες και το 40% λιγότερη επιμόρφωση δηλαδή έως 10 ώρες.

Στατιστική Ανάλυση

Για την ανάλυση των δεδομένων της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS 18.0 for Windows. Η στατιστική ανάλυση βασίστηκε αρχικά στην κωδικοποίηση και καταχώρηση των δεδομένων και η στατιστική επεξεργασία των απαντήσεων έγινε με τη στατιστική διαδικασία των κατανομών (συχνότητα [f] και σχετική συχνότητα %) για τα δημογραφικά - γενικά στοιχεία κατάταξης. Επίσης χρησιμοποιήθηκαν οι στατιστικοί δείκτες (συχνότητα [f], ποσοστά, μέσες τιμές [M] και τυπικές αποκλίσεις [TA]), στο σύνολο του δείγματος, για κάθε θεματική ενότητα - παράμετρο με τις επιμέρους ερωτήσεις της. Σε όλες τις ερωτήσεις όπου η απάντηση ήταν, πάρα πολύ - πολύ - αρκετά - λίγο - καθόλου, χρησιμοποιήθηκε η κωδικοποίηση της πενταβάθμιας αριθμητικής κλίμακας αξιολόγησης Likert (5-4-3-2-1). Ενώ για κάθε υποκατηγορία ερωτήσεων, δημιουργήθηκε μια νέα μεταβλητή (σκορ - score), που έδινε τη γενική εικόνα του κάθε ερωτώμενου ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού. Το συνολικό αυτό σκορ δημιουργήθηκε ως ο μέσος όρος των τεσσάρων απαντήσεων (που ήταν στην κλίμακα Likert) και αφορούσαν στις ερωτήσεις σχετικά με την αισθητική αρτιότητα, την επιστημονική εγκυρότητα, τη διδακτική επάρκεια και την προαγωγή της διαθεματικότητας. Το σκορ που αφορά στη συνολική εφαρμογή του βιβλίου σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το κάθε σχολείο δημιουργήθηκε ως ο μέσος όρος των απαντήσεων (κλίμακα Likert) στις ερωτήσεις που αφορούσαν στο πόσο πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι μπορεί να εφαρμοστεί το βιβλίο στις αθλοπαιδιές (καλαθοσφαίριση, πετοσφαίριση, ποδόσφαιρο και χειροσφαίριση), στον κλασικό αθλητισμό (άλματα, ρίψεις, δρόμοι), στην ενόργανη γυμναστική, στους παραδοσιακούς χορούς και στο σύνολό του.

Για την εξαγωγή των συμπερασμάτων χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson (r) στις περιπτώσεις που διερευνήθηκε η σχέση ανάμεσα σε ερωτήσεις στην κλίμακα Likert ή ανάμεσα στα σκορ. Επίσης σχέσεις ανάμεσα σε ερωτήσεις Likert ή συνολικά σκορ και σε ποιοτικά χαρακτηριστικά (δημογραφικά), διερευνήθηκαν με την ανάλυση t-test και την ανάλυση διακύμανσης ANOVA. Στις περιπτώσεις που βρέθηκαν διαφορές με την ANOVA, χρησιμοποιήθηκε επιπλέον ο εκ των υστέρων έλεγχος Tukey (Tukey Post Hoc Test), ώστε να γίνουν οι διαφορές αυτές πιο συγκεκριμένες. Χρησιμοποιήθηκαν γράμματα α, β, γ κλπ ώστε κατηγορίες με τα ίδια γράμματα να θεωρούνται ότι δεν διαφέρουν μεταξύ τους, ενώ αυτές με διαφορετικά γράμματα διαφέρουν. Σε όλες τις περιπτώσεις για τη στατιστική σημαντικότητα χρησιμοποιήθηκε το επίπεδο $p < 0.05$.

Αποτελέσματα

Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου Φυσικής Αγωγής του εκπαιδευτικού των Ε' και Στ' τάξεων

Τα αποτελέσματα από την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού όσον αφορά στις επιμέρους παραμέτρους φαίνονται στον παρακάτω Πίνακα 2.

Πίνακας 2. Αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού

	Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου
1. Αισθητική αρτιότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο ΦΑ του Εκπαιδευτικού είναι αισθητικά άρτιο-ελκυστικό για τον Εκπαιδευτικό ΦΑ	6.8%	17.9%	52.2%	21.6%	1.5%
2. Επιστημονική εγκυρότητα Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο ΦΑ του Εκπαιδευτικού είναι επιστημονικά έγκυρο.	9.7%	40.6%	45.1%	3.8%	0.8%
3. Διδακτική επάρκεια Κατά πόσο πιστεύετε ότι το βιβλίο ΦΑ του Εκπαιδευτικού είναι διδακτικά επαρκές.	6.1%	27.6%	50.7%	13.4%	2.2%
4. Διαθεματικότητα. Πιστεύετε ότι η διαθεματικότητα του βιβλίου ΦΑ του Εκπαιδευτικού δημιουργεί κάποιες δυσκολίες για τους Εκπαιδευτικούς ΦΑ;	5.3%	10.5%	25.6%	38.3%	20.3%
5. Σε τι ποσοστό πιστεύετε ότι μπορεί να εφαρμοστεί το βιβλίο σε σχέση με την υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το σχολείο σας;					
Α) Αθλοπαιδιές					
Καλαθοσφαίριση	27.8%	33.1%	24.8%	12.8%	1.5%
Πετοσφαίριση	22.7%	25.7%	31.1%	14.4%	6.1%
Ποδόσφαιρο	27.3%	25.0%	31.8%	15.1%	0.8%
Χειροσφαίριση	22.7%	25.0%	26.5%	23.5%	2.3%
Β) Κλασικός Αθλητισμός					
Άλματα	6.1%	3.1%	12.2%	39.7%	38.9%
Ρίψεις	10.5%	6.1%	20.5%	39.4%	23.5%
Δρόμοι	8.3%	16.7%	31.8%	37.1%	6.1%
Γ) Ενόργανη Γυμναστική	7.7%	9.2%	23.1%	36.2%	23.8%
Δ) Παραδοσιακοί Χοροί	34.8%	29.6%	18.2%	13.6%	3.8%
Ε) Συνολική Εφαρμογή του βιβλίου	7.0%	18.6%	57.4%	15.5%	1.5%

Όσον αφορά στη γενική εικόνα (σκορ) που είχαν οι διδάσκοντες εκπαιδευτικοί για την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού και τη γενική εικόνα εφαρμογής του βιβλίου συνολικά τα αποτελέσματα φαίνονται στον παρακάτω Πίνακα 3.

Πίνακας 3. Γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου και της εφαρμογής του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού

Βιβλίο Εκπαιδευτικού	Κλίμακα	Μέση τιμή	Διάμεσος	Τυπική Απόκλιση
Γενική εικόνα αξιολόγησης περιεχομένου	1-5	3.06	3	0.65
Γενική εικόνα αξιολόγησης εφαρμογής	1-5	3.07	3	0.76

Οι δυο μεταβλητές - σκορ συσχετίστηκαν με τον συντελεστή συσχέτισης Pearson και βρέθηκε $r = 0.482$ ($p < 0.01$), που σημαίνει ότι υπάρχει μια τάση σε αυτούς που κρίνουν θετικά το περιεχόμενο του βιβλίου, να κρίνουν θετικά και τη συνολική εφαρμογή του.

Αναλύσεις των μηδενικών υποθέσεων

Η μεταβλητή - σκορ (γενική εικόνα αξιολόγησης του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού) συσχετίστηκε με τις μηδενικές υποθέσεις της έρευνας με τη μέθοδο t-test ή την ανάλυση ANOVA, χρησιμοποιώντας τον έλεγχο Tukey (Tukey Post Hoc Test), $p < 0.05$ και τα αποτελέσματα ήταν τα παρακάτω:

1) Όσον αφορά στη γεωγραφική περιοχή του σχολείου (H_1) οι εκπαιδευτικοί ΦΑ των σχολείων των αγροτικών περιοχών (χωριών) σημείωσαν στατιστικά υψηλότερη τιμή (μέσο σκορ=3.33) από τους εκπαιδευτικούς των σχολείων των ημιαστικών περιοχών (κωμοπόλεων) (μέσο σκορ=2.90), $p = 0.029$. Από την ομαδοποίηση Tukey, (ανάλυση ANOVA) φάνηκε ότι στατιστικά σημαντική διαφορά ήταν η διαφορά ανάμεσα στην κωμόπολη (γράμμα α) και το χωριό (γράμμα β) ενώ η πόλη (γράμματα αβ) δεν διέφερε σημαντικά ούτε από την κωμόπολη ούτε από το χωριό (Πίνακας 4).

Πίνακας 4. Διαφορές ανάμεσα στις γεωγραφικές περιοχές του σχολείου και στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού

Γεωγραφικές Περιοχές	Μέσες Τιμές Αξιολόγησης Περιεχομένου	Tukey
Κωμόπολη	2.90	α
Πόλη	3.01	αβ
Χωριό	3.33	β

$p=0.029$

2) Όσον αφορά στο φύλο των εκπαιδευτικών (H_2), από την ανάλυση t-test φάνηκε οι άντρες να έχουν στατιστικά σημαντικό υψηλότερο σκορ (μέσο σκορ=3.16) από τις γυναίκες (μέσο σκορ= 2.91), $p=0.032$ (Πίνακας 5).

Πίνακας 5. Διαφορές ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού και το φύλο των εκπαιδευτικών

Φύλο	Μέσες τιμές
Άνδρες	3.16
Γυναίκες	2.91

$p=0.032$

3) Όσον αφορά στην ηλικία των εκπαιδευτικών (H_3), δεν υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφορά (ανάλυση ANOVA) σε καμία ηλικιακή ομάδα. Ηλικία 31-40 (μέσο σκορ=3), ηλικία 41-50 (μέσο σκορ=3.06) και ηλικία 51 και άνω (μέσο σκορ=3.32), $p=0.503$ (Πίνακας 6).

Πίνακας 6. Διαφορές ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού και της ηλικίας των εκπαιδευτικών

Ηλικία	Μέσες τιμές
31 - 40	3
41 - 50	3.06
51 <	3.32

$p=0.503$

4) Ως προς τις σπουδές (H_4) σύμφωνα με την ανάλυση ANOVA, σημείωσαν υψηλότερες τιμές οι εκπαιδευτικοί ΦΑ με δεύτερο πτυχίο (μέσο σκορ=3.56) ή μεταπτυχιακές σπουδές (μέσο σκορ=3.52) σε σχέση με τους υπόλοιπους με βασικό πτυχίο (μέσο σκορ=2.98) ή με επιμόρφωση των ΠΕΚ / ΣΕΛΜΕ (μέσο σκορ= 2.93). Η στατιστικά σημαντική διαφορά σύμφωνα με την ομαδοποίηση Tukey, φάνηκε ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς με βασικό πτυχίο ή με επιμόρφωση των ΠΕΚ / ΣΕΛΜΕ (γράμμα α) και στους εκπαιδευτικούς με μεταπτυχιακές σπουδές ή δεύτερο πτυχίο (γράμμα β) με $p=0.001$ (Πίνακας 7).

Πίνακας 7. Διαφορές ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού και των σπουδών τους

Σπουδές	Μέσες Τιμές	Tukey
ΠΕΚ / ΣΕΛΜΕ	2.93	α
Χωρίς άλλες	2.98	α
MSc / PhD	3.52	β
2 ^ο πτυχίο	3.56	β

$p=0.001$

5) Όσον αφορά στα χρόνια προϋπηρεσίας (H_5), παρόλο που υπήρξαν διαφορετικά σκορ (ανάλυση ANOVA) με διαφορές στις μέσες τιμές των χρόνων προϋπηρεσίας, όπως προέκυψε από τον έλεγχο Tukey οι διαφορές αυτές δεν ήταν στατιστικά σημαντικές με $p=0.37$ (Πίνακας 8).

Πίνακας 8. Διαφορές ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού και τα έτη προϋπηρεσίας τους

Χρόνια προϋπηρεσίας	Μέσες Τιμές	Tukey
01 -05	2.80	α
06 - 10	3.14	α
11 - 15	2.95	β
16 - 20	3.10	β
21 <	3.16	

$p=0.37$

6) Όσον αφορά την επιμόρφωση (H_6) που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί σχετικά με τα βιβλία ΦΑ, δεν υπήρξε στατιστικά σημαντική διαφορά (ανάλυση ANOVA) σχετικά με τις ώρες επιμόρφωσης. Καθόλου επιμόρφωση (μέσο σκορ=3), από 1-10 ώρες (μέσο σκορ=3.12) και από 10 ώρες και άνω (μέσο σκορ=3.25), $p=0.18$ (Πίνακας 9).

Πίνακας 9. Διαφορές ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού και της επιμόρφωσης που έχουν δεχτεί

Επιμόρφωση	Μέσες Τιμές
Καθόλου	3.00
1-10 ώρες	3.12
10 ώρες και άνω	3.25

$p=0.18$

Συμπεράσματα - συζήτηση

Οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής αξιολογούν το περιεχόμενο του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης του Δημοτικού, θετικά και μάλιστα στην πενταβάθμια κλίμακα αξιολόγησης, η μέση τιμή που σημειώνεται είναι 3.06. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί είναι αρκετά ικανοποιημένοι από το περιεχόμενο του βιβλίου ΦΑ για τον διδάσκοντα. Σχετική έρευνα του Ι.Π.Ε.Μ. για τα βιβλία των αντίστοιχων τάξεων της Γλώσσας, Μαθηματικών, Μελέτης Περιβάλλοντος Φυσικής, Ιστορίας και Γεωγραφίας έδειξε ότι οι διδάσκοντες αποτιμούν θετικά το περιεχόμενο των παραπάνω βιβλίων δηλώνοντας ικανοποιημένοι ή μάλλον ικανοποιημένοι με εξαίρεση το βιβλίο των μαθηματικών όπου προέκυψε αρνητική αποτίμησή του (Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε., 2009).

Η πρώτη μηδενική μας υπόθεση (H_1), ότι δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην αξιολόγηση του βιβλίου μεταξύ των εκπαιδευτικών που προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές

δεν επαληθεύεται. Βρέθηκε ότι οι διδάσκοντες των αγροτικών περιοχών (χωριών) αξιολόγησαν θετικότερα το περιεχόμενο του βιβλίου από τους διδάσκοντες των ημιαστικών περιοχών (κωμοπόλεων) με μέσες τιμές 3.33 και 2.90 αντίστοιχα. Ως εκ τούτου, η μηδενική μας υπόθεση περί της μη ύπαρξης διαφορών απορρίπτεται και γίνεται δεκτή η εναλλακτική, ότι η γεωγραφική περιοχή του σχολείου επηρεάζει την άποψη των εκπαιδευτικών όσον αφορά στην αξιολόγηση του βιβλίου. Οι διδάσκοντες σε αγροτικές περιοχές ίσως δίνουν μεγαλύτερη προσοχή στο βιβλίο επειδή επικρατεί η άποψη ότι η επαρχία στερείται γενικά υποδομών αλλά και ευκαιριών επιμόρφωσης σε σχέση με τα αστικά κέντρα.

Όσον αφορά στη δεύτερη μηδενική μας υπόθεση (H_2), ότι δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στην αξιολόγηση του βιβλίου μεταξύ των εκπαιδευτικών διαφορετικού φύλου βρέθηκε ότι οι άντρες εκπαιδευτικοί είχαν υψηλότερο σκορ (μέσο σκορ=3.16) από ότι οι γυναίκες (μέσο σκορ= 2.91) και ως εκ τούτου απορρίπτεται, αφού προέκυψε ότι οι άνδρες εκπαιδευτικοί αξιολόγησαν θετικότερα το βιβλίο ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού από τις γυναίκες. Στην αξιολόγηση των άλλων βιβλίων των τάξεων αυτών δεν προέκυψε κάτι αντίστοιχο (Ι.Π.Ε.Μ. - Δ.Ο.Ε., 2009).

Η τρίτη μηδενική μας υπόθεση (H_3), ότι δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σχέση με την ηλικία των εκπαιδευτικών, διατηρείται καθώς προέκυψε η μη ύπαρξη διαφορών ως προς την αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου και της ηλικίας των εκπαιδευτικών. Η αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης, δεν επηρεάζεται από τον ηλικιακό παράγοντα ενώ στην αξιολόγηση των υπόλοιπων βιβλίων των αντίστοιχων τάξεων οι νεαρότεροι σε ηλικία εκπαιδευτικοί έχουν μια πιο κριτική και αρνητική στάση απέναντι στα βιβλία (Ι.Π.Ε.Μ. - Δ.Ο.Ε., 2009).

Όσον αφορά στην τέταρτη μηδενική μας υπόθεση (H_4), ότι δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές σε σχέση με τις σπουδές των εκπαιδευτικών (βασικό πτυχίο, δεύτερο πτυχίο, μεταπτυχιακό, διδακτορικό) αυτή απορρίπτεται, καθώς βρέθηκαν διαφορές ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς που έχουν δεύτερο πτυχίο (μέσο σκορ=3.56) ή μεταπτυχιακές σπουδές (μέσο σκορ=3.52) και στους υπόλοιπους με το βασικό πτυχίο (μέσο σκορ=2.98) ή με επιμόρφωση των ΠΕΚ / ΣΕΛΜΕ (μέσο σκορ= 2.93). Οι εκπαιδευτικοί με παραπάνω σπουδές (μεταπτυχιακά ή δεύτερο πτυχίο), αξιολόγησαν θετικότερα το περιεχόμενο του βιβλίου ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς με τις βασικές γνώσεις. Γενικότερα οι εκπαιδευτικοί με πρόσθετες σπουδές, λόγω της συνεχούς ενασχόλησής τους με τη γνώση είναι πιο ευαισθητοποιημένοι, με μια επιστημονική αντίληψη που τους καθιστά πιο κριτικούς. Για αυτό και η θετικότερη αξιολόγηση του βιβλίου εκ μέρους τους πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη όσον αφορά την ποιότητα του βιβλίου.

Όσον αφορά στην πέμπτη μηδενική μας υπόθεση (H_5), σχετικά με το ότι δεν θα υπάρξουν διαφορές σε σχέση με τα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών αυτή διατηρείται. Όπως προέκυψε από την έρευνά μας, δεν βρέθηκαν διαφορές στην αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ και των χρόνων προϋπηρεσίας των διδασκόντων. Η αξιολόγηση του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης δεν επηρεάστηκε από τα χρόνια προϋπηρεσίας των εκπαιδευτικών ΦΑ σε αντίθεση με την αξιολόγηση του περιεχομένου των βιβλίων της Γλώσσας, Μαθηματικών, Μελέτης Περιβάλλοντος Φυσικής, Ιστορίας και Γεωγραφίας, όπου οι νεότεροι εκπαιδευτικοί εκφράζουν λιγότερη ικανοποίηση κατά την αξιολόγηση των περιεχομένων τους (Ι.Π.Ε.Μ. - Δ.Ο.Ε., 2009).

Όσον αφορά στην έκτη μηδενική μας υπόθεση (H_6), ότι δεν θα υπάρξουν στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάλογα με την επιμόρφωση που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί ΦΑ αυτή διατηρείται. Όπως προέκυψε η αξιολόγηση του περιεχομένου του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού δε σχετίζεται με την επιμόρφωση που έχουν δεχτεί οι εκπαιδευτικοί ΦΑ και ως εκ τούτου η αξιολόγηση του περιεχομένου του δεν επηρεάζεται από τη επιμόρφωσή τους. Στη σχετική έρευνα του Ι.Π.Ε.Μ. όσον αφορά στην αξιολόγηση του περιεχομένου των υπόλοιπων βιβλίων των τάξεων αυτών, αναδείχτηκε ότι οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ήταν περισσότερο κριτικοί με θετικότερη θέση (Ι.Π.Ε.Μ. - Δ.Ο.Ε., 2009).

Από την παρούσα έρευνα προέκυψε η θετική αποτίμηση της αξιολόγησης του περιεχομένου αλλά και της συνολικής εφαρμογής του βιβλίου ΦΑ του εκπαιδευτικού της Ε' και Στ' τάξης από τους διδάσκοντες εκπαιδευτικούς. Θα ήταν χρήσιμο να υπάρξουν κι άλλα ερευνητικά δεδομένα για τα υπόλοιπα βιβλία ΦΑ των άλλων τάξεων ώστε να υπάρξει μια ολοκληρωμένη εικόνα των βιβλίων ΦΑ, που θα συντελέσει σε μια ουσιαστική και χρήσιμη προσέγγιση του μαθήματος ΦΑ προς όφελος της εκπαίδευσης των μαθητών/τριών μας.

Σημασία για τη Φυσική Αγωγή

Με δεδομένο ότι το βιβλίο του εκπαιδευτικού αποτελεί σημαντικό βοήθημα για τον εκπαιδευτικό καθώς του προσφέρει οτιδήποτε χρειάζεται προκειμένου να βοηθηθεί στο σχεδιασμό, υλοποίηση και αξιολόγηση κάθε διδακτικής ώρας, η αξιολόγηση αυτού έχει βαρύνουσα σημασία (Ο.Ε.Π.Ε.Κ., 2008). Η σηματικότητα της παρούσας έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι αξιολογείται για πρώτη φορά σχολικό εγχειρίδιο που αφορά στο μάθημα της ΦΑ και μάλιστα το βιβλίο ΦΑ της Ε' και Στ' τάξης του εκπαιδευτικού από τους ίδιους τους διδάσκοντες. Η καταγραφή της καθημερινής εμπειρίας του εκπαιδευτικού ΦΑ στο σχολείο θεωρείται πολύτιμη και η μελέτη της αποτελεί μια από τις προϋποθέσεις για την εκτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης. Τα αποτελέσματά της παρούσας έρευνας δύνανται να συμβάλουν στη βελτίωση της ποιότητας και χρηστικότητας του βιβλίου προς όφελος της εκπαιδευτικής διαδικασίας σχετικά με τη ΦΑ.

Βιβλιογραφία

- Bauer, L. (1995). Zur Adressatenbezogenheit des Schulbuches für wen werden die Schulbücher eigentlich wirklich geschrieben στο Olechowski, R. (επιμ.), *Schulbuchforschung*, (p. 228-234). Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Fritzsche, K. P. (1992). Τα σχολικά εγχειρίδια ως αντικείμενο έρευνας. Ματιές στη διεθνή έρευνα σχολικών εγχειριδίων. Μετ. Αχ. Καψάλης. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 17, 173-183.
- Johnsen, B. E., (1993). *Textbooks in the kaleidoscope- A critical survey of literature and research on educational texts*. Oslo: Scandinavian University Press.
- Mikk, J. (2000). *Textbook: Research and Writing*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- Pingel, F. (2000). *The European home: representations of 20th century Europe in history textbooks* (pp. 9-16). Council of Europe. Strasbourg:
- Roseman, E. (2000). *Big biology books fail to convey big ideas, reports*. American Association for the Advancement of Science. AAS's Project 2061. Ανακτήθηκε 20/03/2007 από <http://www.project2061.org/newsinfo/press/r1000627.htm>
- Thomas, J., & Nelson, J. (2003). *Μέθοδοι έρευνας στη Φυσική Δραστηριότητα*, (επιμ. μετφρ. Κ. Καρτερολιώτης). Αθήνα: Πασχαλίδης.
- Tobin, K. (1990). Research on science laboratory activities: In pursuit of better questions and answers to improve learning. *School Science and Mathematics*, 90, 403-418.
- Weinbrenner, P. (1992). Methodologies of textbook analysis used to date. In H. Bourdillon (ed.), *History and Social Studies – Methodologies of Textbook Analysis*. Amsterdam: Swets and Zeitlinger.
- Αργυροπούλου, Χ. (2004). *Διαθεματικότητα και διεπιστημονικότητα*. Ευέλικτη Ζώνη και σχέδια εργασίας. Μια καινοτομία στο ωρολόγιο πρόγραμμα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Διδακτικά παραδείγματα. Ανακτήθηκε 10/05/2014 από www.oepek.gr.
- Βαφειάδης, Α. (2003). *Σημειώσεις για το εργαστήριο Ανάλυσης Δεδομένων*. Πανεπιστημιακές σημειώσεις. Θεσ/νίκη: Τμήματα Εμπορίας και Διαφήμισης, Α.Τ.Ε.Ι. Ανακτήθηκε 13/05/2012 από <http://babel.noc.teithe.gr/~thanosv/ADlab2.ppt>.
- Γενική Γραμματεία Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδος (ΕΣΥΕ). (2009). *Στατιστικά αποτελέσματα Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Δημοτικών σχολικού έτους 2008-09*. Ανακτήθηκε 03/03/2012 από www.statistics.gr.
- Διγγελίδης, Ν., Θεοδωράκης, Ι., Ζέτου, Ε. & Δήμας, Ι. (2006). *Φυσική Αγωγή Ε' και Στ' Δημοτικού*. Βιβλίο Εκπαιδευτικού. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας. (2006). Η έκθεση της «επιτροπής των σοφών» για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. *Έκθεση Επιτροπής για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε 10/06/2014 από http://www.studynet.gr/ekpa/ekthesi_gia_defteronathmia_ekpaidefsi.html
- Ι.Π.Ε.Μ. – Δ.Ο.Ε. (Ινστιτούτο Παιδαγωγικών Ερευνών – Μελετών). (2009). *Νέα Σχολικά Βιβλία, εμπειρίες των εκπαιδευτικών*. Επιμ. Εμβάλωτης. Ανακτήθηκε 12/6/2014 από <http://ipem-doe.gr>.
- Καμπίτσας, Χ., & Χαραχούσου – Καμπίτση, Υβ. (1999). *Τεχνικές έρευνας στις αθλητικές επιστήμες*. Στατιστική ανάλυση – Αξιολόγηση. Θεσ/νίκη: Μαιανδρος.
- Καμπίτσας, Χ. (2004). *Η έρευνα στις αθλητικές επιστήμες*. Θεσ/νίκη: Τσιαρτσιάνης & ΣΙΑ Ο.Ε.
- Καραγιώργος, Δ. (2002). *Μεθοδολογία της έρευνας στις επιστήμες της αγωγής*, Αθήνα: Σαββάλας.
- Καψάλης Α., & Χαραλάμπους, Δ. (1995). *Σχολικά εγχειρίδια*. Θεσμική εξέλιξη και σύγχρονη προβληματική. Αθήνα: Εκφραση.
- Καψάλης, Α. & Χαραλάμπους, Δ. (2008). *Σχολικά εγχειρίδια: Θεσμική εξέλιξη και σύγχρονη προοπτική*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Κουλαϊδής, Β., Δημόπουλος, Κ., Σκλαβενίτη, Σ., & Χρησιτίδου, Β. (2001). *Τα κείμενα της τεχνο-επιστήμης στον δημόσιο χώρο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Λάμπρου, Χ., Μπουρνέλλη, Π., Μανασής, Β., & Μουντάκης, Κ. (2013). Σημαντικές επιμορφώσεις, συνέδρια και σεμινάρια με κύριο ή επιμέρους θέμα τη σχολική φυσική αγωγή που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα από την ίδρυση του κράτους μέχρι σήμερα. *Φυσική Αγωγή - Αθλητισμός - Υγεία*, 28, 27-38.
- Ματσαγγούρας, Η. (2006). *Αξιολόγηση διδακτικών βιβλίων*. Ανακτήθηκε 05/09/2014 από www.pi-schools.gr/programs/epimorfosi/axiol_protov.
- Μουντάκης, Κ. (1993). Ανατομία ενός ημερήσιου μαθήματος φυσικής αγωγής δημοτικού και γυμνασίου. Θεσ/νίκη: Salto.
- Μουντάκης, Κ. (2006). Φυσική Αγωγή. Στο *Επιμόρφωση Στελεχών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Εκπαιδευτικών στο Δ.Ε.Π.Π.Σ., τα Α.Π.Σ. και το νέο Διδακτικό Υλικό του Δημοτικού και του Γυμνασίου*. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
- Μπονιδής, Κ. (2004). *Το περιεχόμενο του σχολικού βιβλίου ως αντικείμενο έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ξωχέλλης, Π. (2005). *Τα κριτήρια εγκυρότητας, αξιοπιστίας και παιδαγωγικής καταλληλότητας των σχολικών βιβλίων. Διδακτικό βιβλίο και εκπαιδευτικό υλικό στο σχολείο: Προβληματισμοί – Δυνατότητες - Προοπτικές*. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.
- Ο.Ε.Π.Ε.Κ. (2008). *Κριτήρια αξιολόγησης και αξιοποίησης εκπαιδευτικού υλικού. Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών για την εκπόνηση μελετών*. Πράξη 2.1 του Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ ΙΙ. Ανακτήθηκε 10/05/2014 από www.oepek.gr.
- Ο.Ε.Δ.Β. (1997). *Η Φυσική Αγωγή στο δημοτικό Σχολείο* (βιβλίο για το διδάσκοντα). Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ.
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Τμήμα Αξιολόγησης. (1999). *Πλαίσιο Αξιολόγησης Διδακτικών Εγχειριδίων. Σχετικά με τα τέσσερα δομικά στοιχεία του Αναλυτικού Προγράμματος με τη μορφή Curriculum βλ. Westphalen, K. (1982). Αναμόρφωση των Αναλυτικών Προγραμμάτων: Εισαγωγή στη μεταρρύθμιση του Curriculum με βάση τις εμπειρίες του Βαυαρικού μοντέλου*. Θεσ/νίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Παπαρηγορίου, Ι. (2005). *Γράφοντας ένα σχολικό βιβλίο: Δυνατότητες και περιορισμοί στο Βεΐκου (επιμ.) Διδακτικό Βιβλίο και Εκπαιδευτικό υλικό στο Σχολείο: Προβληματισμοί – Δυνατότητες – Προοπτικές*. Πρακτικά Συνεδρίου. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.
- Παρασκευόπουλος, Ι. (1993β). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*, τ. 2. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Πυργιωτάκης, Ι. (2008). *Εκπαίδευση και Κοινωνία στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Σαλβαράς, Ι. (2001). Διαμόρφωση ενός γενικού πλαισίου για τη σύνταξη αναλυτικών προγραμμάτων και για τη συγγραφή και χρήση σχολικών βιβλίων. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 1, 33-44. Ανακτήθηκε 10/6/2014 από www.pi-schools.gr/publications/epitheorisi/teychos1.
- Σταύρου, Λ. (2003). *Μεθοδολογία της μελέτης περίπτωσης*. Ανακτήθηκε 20/3/2007 από <http://epeaek.ncsr.gr>.
- ΥΠ.Ε.Π.Θ. (1988). *Αναλυτικό Πρόγραμμα και Οδηγίες για τη Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής του Δημοτικού Σχολείου*. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ.
- ΦΕΚ 304/13-3-2003. *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ) Δημοτικού – Γυμνασίου*.
- Φλουρής, Γ. (1992). Δυσαρμονία εκπαιδευτικών νόμων, κλπ: Μια πτυχή της κρίσης της ελληνικής εκπαίδευσης, στο: *Παγκόσμια κρίση στην εκπαίδευση*. Επιμ., Ι.Ε Πυργιωτάκης, & Ι.Ν. Κανάκης, Αθήνα: Γρηγόρης.

Υπεύθυνος έκδοσης: Ελληνική Ακαδημία Φυσικής Αγωγής, **Υπεύθυνος συντακτικής επιτροπής:** Γιάννης Θεοδωράκης, **Επιμελητές έκδοσης:** Βάσω Ζήση, Βασίλης Γεροδήμος, Αντώνης Χατζηγεωργιάδης, Θανάσης Τσιόκανος, Αθανάσιος Τζιαμούρτας, Γιώργος Τζέτζης, Θωμάς Κουρτέσης, Ευάγγελος Αλμπανίδης, Κων/να Δίπλα. **Διαχείριση-επιμέλεια-στοιχειοθεσία:** Στέφανος Πέρκος, Βασίλης Μπούγλας.

Editor -in- Chief: Hellenic Academy of Physical Education, **Head of the editorial board:** Yannis Theodorakis, **Editorial Board:** Vaso Zissi, Vasilis Gerodimos, Antonis Chatzigeorgiadis, Thanassis Tsiokanos, Athanasios Jamurtas, Giorgos Tzetzis, Thomas Kourtsessis, Evangelos Albanidis, Konstantina Dipla. **Editorial management:** Stefanos Perkos, Vasilis Bouglas.